

A ALEXANDRE CIRICI

Amb la força aclaparadora d'un cop inesperat ens sorprengué el mati del passat dia 10 de gener la notícia de la mort d'Alexandre Cirici, d'un amic, un company que entrava de sobte en el passat, quan era un present, plé de força i de vitalitat creadora; un company que representava, indubtablement, un futur saturat de suggerents possibilitats. I tot això reduint-nos al nostre àmbit universitari, al de la nostra Facultat i, més concretament, al Departament d'Història de l'Art on Alexandre Cirici estava plenament integrat com a catedràtic. Però, si això és per a nosaltres d'una claretat absoluta, no és menys evident la seva projecció extrauniversitària, escampada generosament per terrenys múltiples. No som pas nosaltres, qui els hem d'analitzar ni comentar. D'altres, amb més autoritat i coneixement de la matèria, ja ho han fet. Només cal repassar la premsa dels dies passats per comprovar-ho.

Seria fàcil teixir un llarg comentari d'aportacions positives, si tinguéssim a la vista la relació de les seves publicacions entorn de l'art, la gran quantitat de llibres i d'articles apareguts en revistes del més variat nivell i orientació; de conferències, de pròlegs i presentacions per a tota mena d'exposicions... Són mostres de la seva constant capacitat d'extroversió, de l'aprofitament de camins i oportunitats de tota mena per a posar a l'abast de tothom la seva personal interpretació del fet artístic. Seria massa complexa la tasca de fer aquella relació, i massa evident la improvisació a què havia de quedar reduïda, si ho féssim ara. Són tantes i tantes les referències que caldria tenir a l'abast que no podem pas atrevir-nos a fer-ho en la present oportunitat, perquè aquelles publicacions tan diverses es podrien comptar per centes i qui sap si no arribarien al miler, xifra impressionant assolida per molt pocs d'entre nosaltres. Potser algun dia

es podrà fer aquest recull i publicar-lo com a merescut homenatge a la seva memòria.

Per aquest motiu, ara, més que no pas a la informació, hem de deixar pas a l'emoció. Hem de tancar els ulls i passar revista al món dels records, de les imatges i dels fets sense contorns ni arestes, que el pas dels dies ha anat acumulant al llarg d'una dotzena d'anys. I aleshores se'ns presenten amb tota transparència les seves classes, tan concorregudes, i que quasi obrien les tasques docents a la nostra Facultat, a primera hora del matí, o les sessions en què es procedia a la lectura i defensa de les Teses de Llicenciatura o de Doctorat, que es convertien en oportunitats esplèndides per deixar entreveure —només entreveure, perquè defugia tota mena d'exhibicionisme— la consistència del seu pensament i l'amplitud dels seus coneixements. Comunicava amb claredat la riquesa dels seus elevats punts de vista i estimulava vivament amb la seva sorprenent capacitat de deducció i de relació entre els més diversos terrenys dels coneixements humanístics. Tanmateix, no podríem oblidar les reunions o les Juntes, moltes vegades ben vives i no pas quietes, amb parers oposats, o no concordants, tant en l'àmbit del Departament com en el de la Facultat: totes eren enriquides per la seva presència, pel seu consell i per la seva encertada expressió d'un parer, sense exaltacions, concis i ajustat, amb comprensió dels problemes i amb capacitat de sintetitzar-los per ajudar a trobar-ne la solució.

Nogensmenys se'ns acudeixen amb força de present els dies de novembre-desembre de 1975, que són històrics per altres fets de primer ordre i d'un caire molt diferent, però que per a nosaltres, a més, estan connectats a una circumstància que, per ara, és una fita important dintre la vida universitària. Foren dies en què A. Cirici guanyà les oposicions en què estava en joc una plaça d'Agregat d'Història de l'Art Modern i Contemporani de la nostra Facultat. Els que també la pretenien aleshores, joves amb il·lusions i mèrits per a fer-ho dignament, van convertir-se en elements de contrast, útils per marcar distàncies i per deixar ben palès a tots, al Tribunal i als cooositors, que el resultat només podia ser un. Fou admès, doncs, amb plena unanimitat, que consagrava una situació de docència universitària que, si ho era de fet, des d'aquell moment, ja ho era de dret. I estigué com Agregat fins que, fa uns mesos, el corresponent concurs d'accés li va permetre de situar-se on havia d'estar, al nivell de Catedràtic, que en el nostre món universitari és el més alt que es pot assolir. Al cap de poc fou elegit Vicedegà de la nostra Facultat, com a reconeixement a la seva personalitat, per encarregar-se de la promoció de les diverses activitats que corresponen a l'Extensió Universitària, connectant d'aquesta manera Universitat i Societat, un aspecte de l'activitat acadèmica que ell sentia amb una particular sensibilitat.

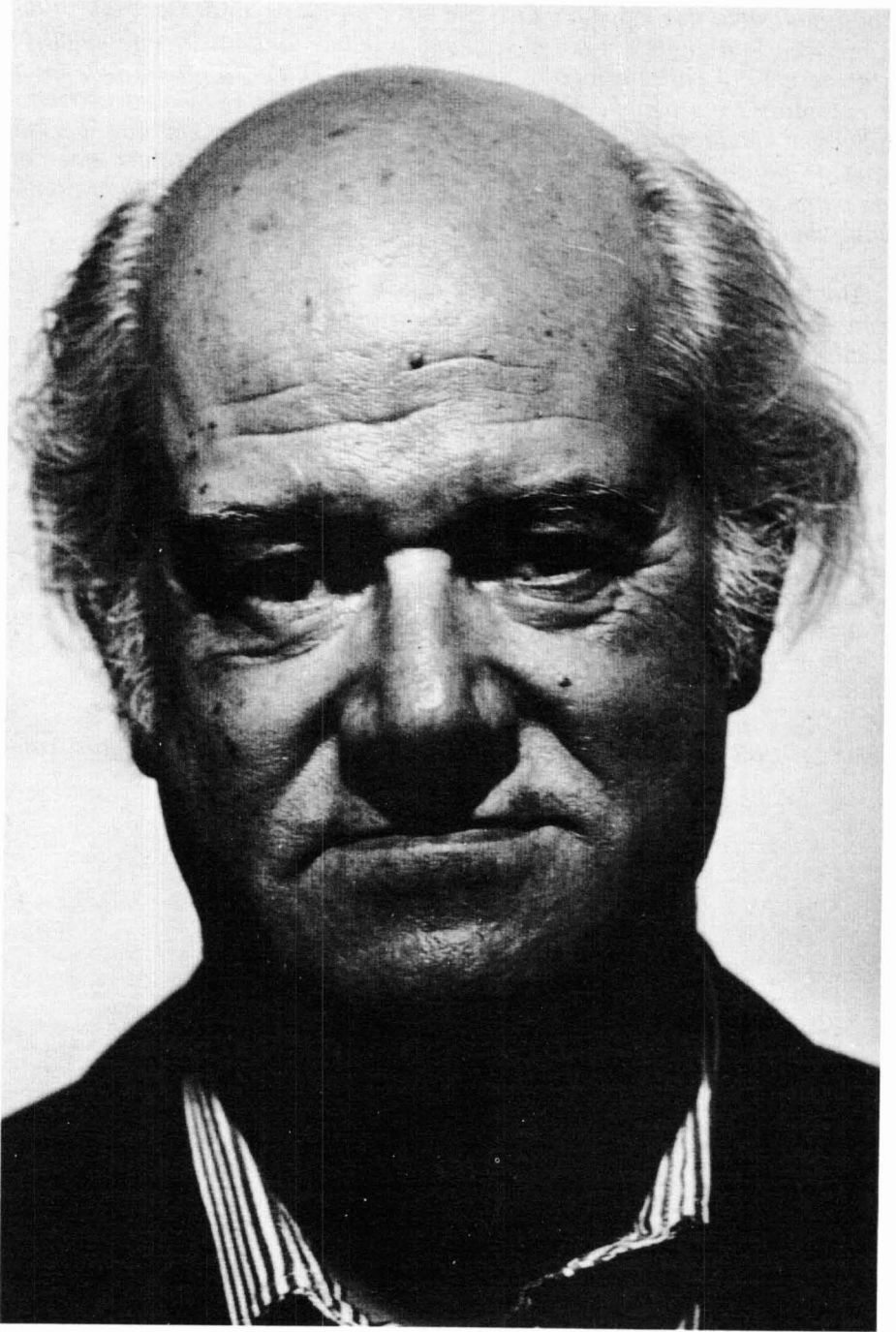
I ara de cop, tot això se'ns ha acabat. Ens queda només una sensació imprecisa de què hem perdut quelcom de gran importància. Ho sentim intensament, com individus i com a membres del Departament d'Història

de l'Art, i creiem que aquesta sensació deu ésser ampliament sentida en àmbits molt diversos i per cercles socials d'un radi que ara ens és difícil de mesurar. Són molts els qui el trobaran a faltar, i potser serem nosaltres mateixos els qui patirem més la seva absència. Tenim la il·lusió que érem els receptors i els beneficiaris de la part millor de la seva gran capacitat intel·lectual. Lògicament també pensem ésser nosaltres els qui, per un seguit de petites, mitjanes o grans coses, veurem cada cop més clar l'alçada humana de qui teniem per company i la magnitud del que hem perdut d'una manera total i irreparable.

Com a homenatge a la seva memòria li dediquem el número present de la nostra revista. Era un número com qualsevol altre, en el qual hi col·laboren força membres d'aquest Departament, sense sospitar la superior finalitat que les circumstàncies havien de conferir-li. D'aquesta forma els autors dels articles que segueixen han prè la representació global de tots els qui en formem part. No cal dir que aquest número no pretén abastar els límits d'un possible recull de treballs, oferts a la seva memòria per representants dels diferents terrenys que ell cultivà, bàsicament els literaris i els de la crítica i la història de l'art. De tota manera, aprofitem l'avinentesa per fer constar la nostra posició i així, amb plena sinceritat, li oferim el que ara tenim a l'abast, el nostre treball, el nostre record afectuós i l'esperança d'assimilar tot allò de bo que ens va deixar durant el temps que estigué entre nosaltres.

Gener de 1983

Santiago Alcolea

ADDENDA:

Després d'haver escrit el pròleg per a aquest número monogràfic s'ha produït el fet terrible de la mort de l'amic i col·lega Alexandre Cirici i Pellicer. Donat el caràcter inèdit d'aquesta narració, que ens passà per a publicar-la en un llibre que no va arribar a port, hem volgut, ara, incloure'l, amb caràcter d'homenatge, a la nostra revista.

Considerem també que aquest treball té un gran interès històric, car suposem que va ser escrit després d'haver participat l'any 1950 al Festival del Cinema de Venècia, on va presentar el seu film «Érase una vez».

L'aspecte monogràfic d'aquest número, dedicat fonamentalment a temes de Cinema, Música i Teatre, quedarà potenciat amb aquesta aportació entranyable de l'enyorat Sandre Cirici.

Ricard SALVAT